

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

XXXII. Ioan. Trit. Opt. Dilectissimoqve Fratri Ioanni Nutio salutem.

urn:nbn:de:0128-1-17336

um quo fuerat nauigandū & tunc
es siue ambulantes, siue denique volu-
m ducimur nō cogitantes. Spes nobis
in annos plurimos, necessario carere
vixerimus tēpore, nunquid propere
os, & illum qui centum, postquam
hi d Philobie, cuius meliorem crederet
nt, licet non paribus annis, ambo me-

ec dulcibus annis

eddunt excessu iuuenum infideliter
n onere proficiscitur: iuuenis vero
it. Nam, vt Seneca dicit, inquietum
um dementia, vt quodam timore me-
ore moriamur, sed summo pere car-
riemur si bene vixerimus, non secūdi
e enim sanctus Apollolus: *moderari
ulemus, & desideria carnis non persequi.*
nihil pluiquam ad sustentationē corp-
erētis, vt liberi & expediri finem nobis
tis enim senescimus annis, & nobiscū
nissimus, deinde pueritiā, deinde peritiā
& quicquid transit vitæ nostræ tempo-
temporis, nec vlla certitudo est, nec ali-
us diem cum morte diuidimus. Ad p-
opere colligendis perituris diuina mē-
nt? Natura pauis pot esse contra opa
enterq; in carmine græc? Palladius dicit

quidem apta sunt pericula inuicem, p-
s nostras à cunctis mundi cupiditatibus
o iam annis in se nece tēpore vegetibus
ffario ex hac vita migrandi, cogitamus
amus. Nec imitemur illos qui se debent
hinc breui transituros recordari debent
iuentute fuerant lasciuia, senes iam non
colligationē mundi, carnis & diaboli
d Deum tota mente conseruat, vt illum
t præsentem, & aliam assumet. Atque
moriatur. Vale semper de fructibus

SPAN. ROGERIO

principe Ioachim Brandenburgense
principe nostro Philippo Comite d-
quanto ibidē tēpore manserunt. Anno
s me literis & nuntiis solliciti. Nos
os namque iuuenis est, an numerus
stitutus, ingenio multum ualens, & qu-
a tēnus autem fieri commode non po-
terio meo, sed nunc amulorum inu-
ibenter abentare quamlibet possim
icra

- ire in Marchiam consensit, maxime quod id ipsum mihi non solum consensit, sed etiā con-
sultuit memoratus serenissimus princeps meus Palatinus. Interea fratres mei forsitan ex-
perientur, quid eis conferat absentia nostra utilitatis, quorum in patrem charitas nimium
tepuerit, dum resistere nobis absentibus temeritati amulorum potuisset & contempfit.
Quarta die mensis Augusti Coloniā exiimus, & in vigilia sancti Laurētij martyris Neo-
metim post vespēras intrāuimus. Marchio autem princeps, assignatis nobis pro viatico
sumptibus & seruitoribus tribus ipsa penultima die mensis Iulij Coloniā cum suis exi-
uit, iter agens per Westphaliā & Saxoniam ad regionem suā. Lymphurgensem Abba-
tem in Colonia dimisimus, & fratrem nostrum magistrum Iacobum Trithemium cum
10 eo, quem volebamus potius nobiscum ducere in Marchiam, nisi preces abbatis obtulisset.
In causis suis contra aduersarium suum Comitem de Lyningen, cuius ministri cœ-
nobium Lymphurgense vt scis ignibus incenderunt, commissarium à regia maiestate ob-
tinuit Iacobum Archiepiscopum Moguntinum, qui partium allegationibus auditis, testi-
busque si qui fuerint producti examinatis inter eos non iure sed amice tentabit concor-
diam. Et si quidem res concordare potuerit, bene res acta est, sin vero nequiterit, quod ego
magis credo, totum ad regem negotiorum cum actis remittet. Impius ille tyrannus Deo
& hominibus odibilis Comes, nomine & memoria indignus, consciūm se incendij fauif-
simi negat, sed mētur plane, quoniam apertis conuincetur testimonijs. Subterfugia que-
rit homo diaboli plenus, & ad græcas videtur suspirare Calendas. O malum caput inter fi-
20 lios diaboli, similor patri, empestes sacrilege, putas ne Deū te vindictam euadere posse?
Autoritate propria monasterium cum in signi ecclesia incendi fecisti, ex odio & vindicta,
propterea Canonis incidisti pœnam quæ ponitur xxiii. quæstione viii. cap. Pessimam, &
membrum es patris tui diaboli merito puniendus, vt xlii. quæstione ii. Cum deuotissi-
mam, & cap. sequenti. Non ignorat omnipotens Deus horrendum scelus tuum, propterea
quia breui tempore dissimulat: nec ideo iram iusti iudicis effugies, quod non subito meri-
tas dedisti pœnas. Lente quidem vindicat diuina potestas, sed moram atrocitate suppli-
cij compensabit. Sed abeat in malam horam homo nullius hominis memoria dignus. Tu
autem Rogeri Neometim ad nos venias oramus quamprimum, multa nobis tecum sunt
necessario conferenda, priusquam in Marchiam pergamus. Manebimus autem hic die-
30 bus aliquot pro certis negotijs nostris, quibus expeditis mox ituri sumus. Priori tuo scripsi-
mus, rogantes, vt venire ad nos tibi concedat, quod, sicuti confidimus, non denegabit. Va-
le ex Neometi 12. die Augusti anno 1505.

XXXII.

IOAN. TRIT. OPT. DILECTISSIMO QVE FRATRI IOAN.
ni Natio salutem.

- CONDOLEMVS infirmitatibus tuis amantissime frater ex toto corde, & plusquā vel
dicere possumus, vel literis demandare, compatimur, omnipotentis misericordiam
40 humiliter deprecantes, quatenus suæ pietatis viscera super te elementer effundere digne-
tur, præstetq; tibi in omnibus aduersitatibus tuis pro sui amore patientiam, & internæ suæ
dulcedinis sempiternā cōsolationem. Hortaris nos ac supplici deuotione petis, vt ad mo-
nasterium nostrum redeamus, futurum nō dubitans q̄ breuissime omnes aduersarios in
gratiā nobiscum reuersuros, quippe qui non parū doleant hunc se temeritatis ludū incho-
asse, optareq; omnes reditum nostrum cū desiderio magno. Eadem quæ scribis ab alijs au-
diuimus, nec vera dubitamus, redire autē ad monasteriū hac vice nō possumus. Ituri sumus
in Marchiā Brandenburgensem, & ibidē aliquanto tēpore mansuri, in q̄ peregrinationem
serenissimus princeps Comes Palatinus, postulante Marchione Ioachim, nō solum cōsen-
sum nobis præbuit, sed et vt iremus consilium dedit. Interea videri dabitur, quid Cynono-
50 ti moliantur in nos, & quantum sacræ faueat religioni, qui inuidia & malignitate armati,
me odio principis Palatini absq; causa sunt persecuti. Omnis in me conspirationis amu-
lorū Prior meus fuit cōscius, & quid eū mouerit nō ignoramus. Credit enim, si nos contu-
melijs prouocati monasterio cederemus, se nobis in Abbatia successurū. Et reuera vtrun-
que fieri pot, vt & nos cedamus in breui, & ipse nobis succedat. Hoc enim sumus certissima
reuelatione dudum præmoniti, quod in Abbatia Spanhemensi non manebimus vsque
ad mortem, quamuis cedendi tempus adhuc ignoremus. Successorem vero nobis necdū
habemus designatum, licet ingessurum se Priorem verisimiliter possumus suspicari. Sed
fiat voluntas Domini Iesu, quæ nunq̄ potest esse iniusta, etiam si nostris cogitationibus,
R r

Trithem

Opera
Historia

Philippi prin-
cipis Pala-
tini lami.

qui sæpe carnem vitiumus, videatur esse contraria. Væ autem Priori nostro tali ambitionis vitio turgenti, cuius in Abbatia nunquam bonus erit progressus, ad quam introitus fuerit peruersus. Sentiat cum suis Cynonotis quantum voluerit, ego clementissimi principis Philippi Comitis Palatini non possum partibus non fauere. Amator est enim omnium doctorum virorum, in omnes pius, mansuetus, ac semper munificus, cuius virtute Cynonotorum facile propulsaui iniurias, si illum non timerem qui dixit: *Mihi vindictam, & ego retribuam.* Locum iræ potius dabo ad tempus, quousq; temerarios aut poeniteat iniuriarum, aut nos quid nobis vtiliter sit faciendum cum tempore deliberemus. Omni enim negotio tempus est & oportunitas. Et multa quæ fortitudine superari nequeunt, tempore vincuntur. Quemadmodum & Plato dicit:

” Αἰὼν πάντα φέρει, δολιχὸς χρόνος οἶδεν ἀμείβεσθαι.

” Οὐνομας καὶ μορφῆς, καὶ φύσιν, ἴδ' ἐ τύχην.

” *Tempus omnia fert, longum tempus nouit mutare
Nomen, & formam, & naturam, & fortunam.*

Sed & Sophocles comicus in Aiace veracissime dicit:

Πάνθ' ὁ μέγας χρόνος μακράναι τι κ' φέρει.

Ἄπανθ' ὁ μακρὸς κἀφαιθμῆτος χρόνος.

Φύει τ' ἀδάνα, καὶ φανέτω κρύπτεται.

Ἡμέρα κλίνετ' ἐ κἀναγείσσει ἀπαντα τ' ἀνθρώποινα.

” *Omnia longo tempore flaccescunt, & consumuntur.*

” *Omnia longum & innumerabile tempus*

” *Producit in lucem occulta, & manifeste abscondit.*

” *Dies deprimit & extollit rursus omnia humana.*

Si omnipotens me voluit aduersitate pulsari, quis ego vt contradicam? aut quantus ego vt ipso iuuante patienter non feram? Paratus sum ipse, Dominus lesus nouit, & non sum turbatus, pro gloria eius nominis, pro meis quoque peccatis, & amore regni coelestis, non Abbatiam solum, & omnem huius mundi fauorem sponte dimittere, sed etiam extremae inopiae me subiicere, & addicere mendicitati. Iniurias & contumelias non meritas à principe Cynonotorum sustinui, quas cum possem in eius retorquere caput, malui amplecti patientiam, quam contra Dei voluntatem suscitare vindictam. Est Deus in caelo qui videt iniurias quas patior sine causa, ipse non dubito vindicabit. Omnia enim in luce faciet tempus, vt ait Menander:

” Ἡθεὸς δ' ἐ βλάσανος ἔστιν ἀνθρώποις χρόνος.

” Ἄγει δ' ἰσθὸς φάος τὴν ἀλήθειαν χρόνος.

” Χρόνος τὰ πάντα γίγνεται κ' κείνεται.

” Σύμβουλος ἑδ' εἰς ἑστὶ βελτίων χρόνος.

” *Meriti autem index est hominibus tempus.*

” *Ducit autem demig, ad lucem veritatem tempus.*

” *Tempore quoque omnia sunt & iudicantur.*

” *Propterea consiliarius nullus est vtilior tempore.*

Nihil enim longū est q̄ finem habet: & æternitati cōparatum omne tempus breue est. Scio me esse mortālē, & breui necessario moriturum, & propterea cū alterū oporteat, malo iniurias ferre q̄ facere. Dicit enim S. Ioannes Chryostom⁹: *Quicquid à qualibet hominū passi fuerimus, aut remissionē recipiemus omninū peccatorū, aut si tanta in nobis delicta non fuerint, clariorib. honorabimur coronis.* Annis triginta in pace & trāquillitate, vt ita dixerim, philosophiæ Christianæ operā dedi, die ac nocte lectionib. scripturarū, q̄ omnibus est notū qui me nouerunt, continuū pene studiū impendi, sed quantū profecerim iā primū experientia dabit. Tempus omne studendi mihi parauit nauiculā, iā venit hora tentationis, quæ necessariā indicit nauigationē. Experiar oportet q̄ scitus nauta euaserim, qui tot annis discendi laborib. nō peperci. Amplius q̄ duo millia voluminū, nō vulgariū neq; impressorū tantū sed rarissimorū, vt scis & manifestū est, atq; scriptorū calamo, cū maxima diligentia & grauissimis impēsis in bibliothecā Spanhemēlem cōportauī, quibus legēdis & studiosissime per annos ferme 23. reuoluendis, qd profecerim hoc tēpus expostulat declarandū. Doctrina enim viri, vt quidā sapiens dicit, per patientiā dignoscitur. Si ergo in tātis aduersitatibus patientis euasero, satis me didicisse arbitror. Et spirit⁹ quidē promptus est, caro aut infirma. Quocirca te frater amātissime qua possum charitate rogo, quaten⁹ mihi tuis orationibus subuenias, omnipotentisq; misericordiā pro me sedulo interpelles, vt tuis mihi precib⁹ in aduersis largiatur constantiā, peccatorū quoq; indulgeat veniā, & suam me faciat sequi in omnib. voluntatē. Ad Priorem literas dedi, quib⁹ cū ad me vocaui Neometim, si quid volueris rescribere potēs. Vale ex Neometi 13. die mensis Augusti Anno Christianorū M. D. V.

Bibliotheca
Spanhem.